

REALITATEA DIN ROMÂNIA CU PRIVIRE LA IMPLICAREA COPIILOR LA LUAREA DECIZIILOR CARE ÎI PRIVESC ÎN FAMILIE, ȘCOALĂ ȘI COMUNITATE*

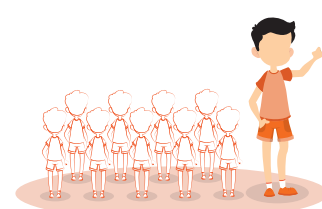
Mai mult de jumătate (54%) dintre copii declară că nu au fost consultați nici măcar o dată cu privire la deciziile luate în timpul pandemiei cu privire la educație: școala online, vacanțe și context educațional

96% din respondenți nu au auzit de "Garanția pentru copii"

1 din 2 copii nu este implicat de adulți în luarea unei decizii

Doar **1 din 10** copii are putere de decizie totală

CE SE ÎNTÂMPLĂ CU IDEILE ȘI PROPUNERILE COPIILOR

O treime dintre copii au răspuns că ideile lor au fost preluate și aplicate.

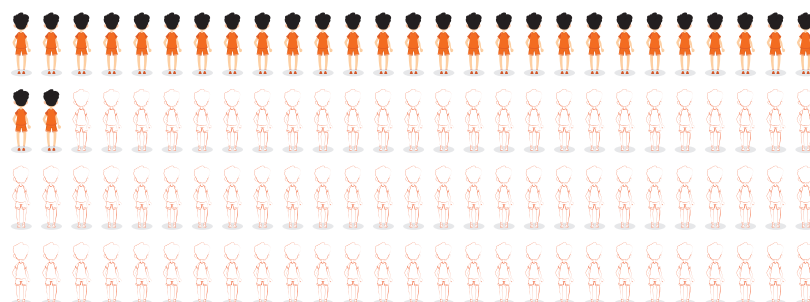
Mai bine de 30% dintre copii spun că ideile fie nu le sunt ascultate, fie nu sunt aplicate. Pentru restul, ideile au fost aplicate doar parțial

55% dintre copii se declară dezamăgiți atunci când nu sunt consultați cu privire la deciziile care îi privesc în mod direct

27% dintre copii sunt au devenit însă indiferenți cu privire la participarea la luarea deciziilor. Ei nu au avut de-a lungul anilor contexte în care să fie încurajați să-și exprime ideile, iar încrederea în propriile opinii și decizii nu a fost construită în școală și nici promovată de autoritățile locale

AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE CONSULTĂ EXTREM DE RAR COPIII

Doar

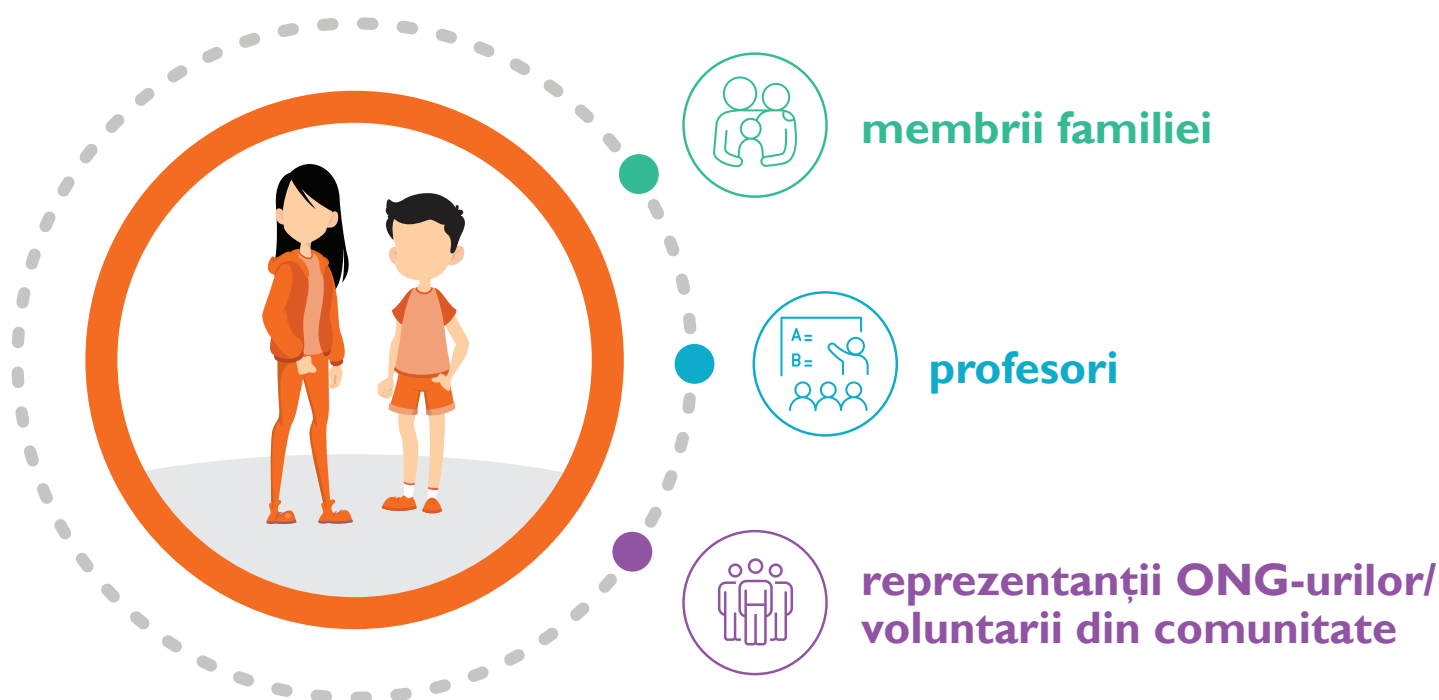
2%

dintre copii

au răspuns că au fost
consultați în ultimele 12 luni
de către autoritățile publice
locale/ primărie

COPIII SUNT CEL MAI FRECVENT CONSULTAȚI DE CĂTRE

COPIII, ȘCOALA ȘI PARTICIPAREA

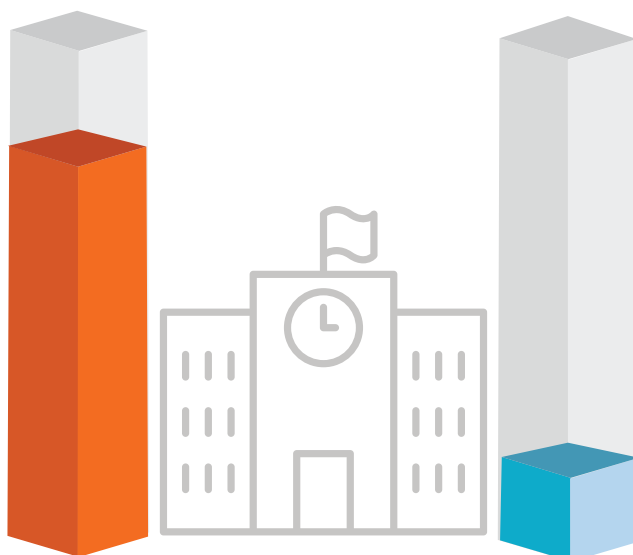

Când sunt luate decizii care
îi vizează în cadrul școlii,

70%

dintre copii

declară că sunt consultați
de către dirigințe

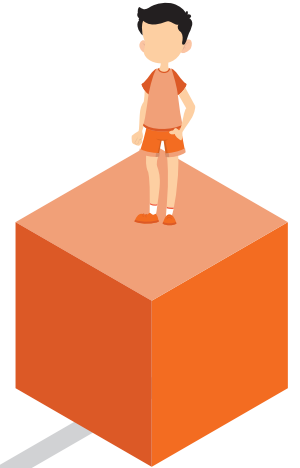
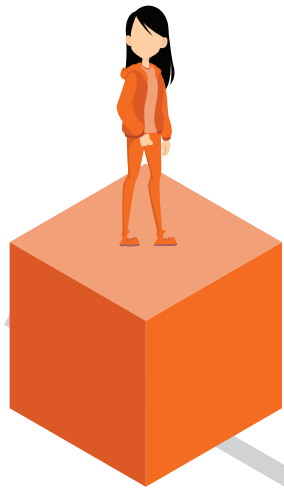

și doar

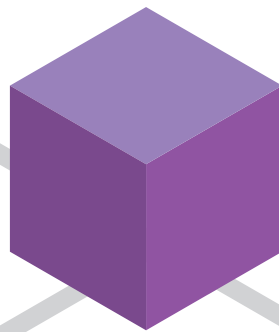
14%

de managementul școlar

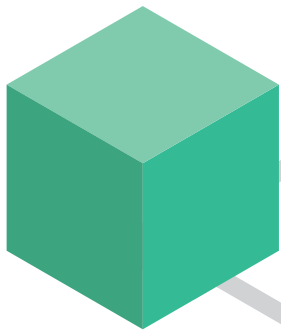
Ce este participarea în ochii copiilor?

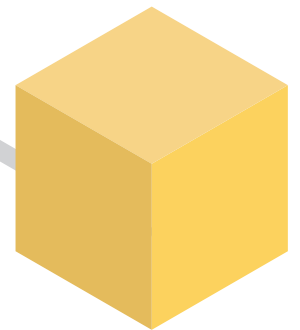
“Cheia spre o lume
în care ne simțim în
siguranță”

“Vocea ne este
ascultată”

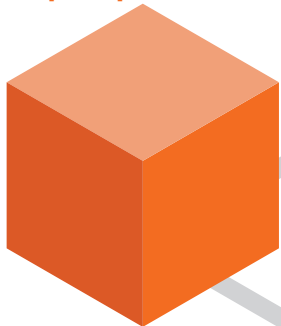
“Pas spre
responsabilitate”

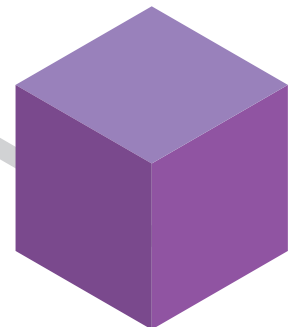
“Mă ajută să merg
înainte
încrezătoare”

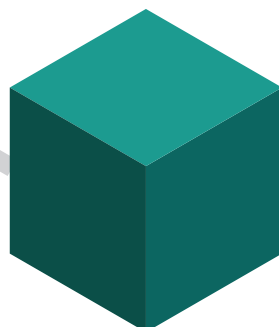
“Controlul asupra
propriei vieți”

“Mă ajută să mă exprim
mai bine, să nu îmi fie
frică să vorbesc, să
realizez că părerea mea
contează”

“Un rol important
în dezvoltarea mea”

CUM ARATĂ PARTICIPAREA COPIILOR LA LUAREA DECIZIILOR ÎN LEGISLAȚIE?

RECOMANDAREA (UE) 2021/1004 A CONSILIULUI DIN 14 iunie 2021 de instituire a unei Garanții europene pentru copii:

4. Statelor membre li se recomandă să garanteze copiilor aflați în dificultate:

- (a) accesul efectiv și gratuit la educație și îngrijire timpurie de înaltă calitate, la educație și activități școlare, la cel puțin o masă sănătoasă în fiecare zi de școală și la asistență medicală;
- (b) accesul efectiv la o alimentație sănătoasă și la o locuință adecvată.

GUVERNANȚĂ ȘI RAPORTARE

11. În vederea asigurării unei bune guvernante, monitorizări și raportări și ținând seama în mod corespunzător de structurile și mecanismele naționale existente, statelor membre li se recomandă:

Implicarea părților interesate

...

(e) să asigure participarea autorităților regionale, locale și a altor autorități relevante, a copiilor și a părților interesate relevante care reprezintă societatea civilă, a organizațiilor neguvernamentale, a instituțiilor de învățământ și a organismelor responsabile cu promovarea incluziunii și integrării sociale, a drepturilor copiilor, a educației incluzive și a nediscriminării, inclusiv a organismelor naționale de promovare a egalității, **pe tot parcursul procesului de elaborare, implementare, monitorizare și evaluare a planului de acțiune.**

Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului

România a ratificat prin Legea nr. 18/1990¹ Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, adoptată de către Adunarea Generală ONU la data de 20 noiembrie 1989. Potrivit acesteia, drepturile copilului pot fi grupate în trei mari categorii: drepturi de protecție, drepturi de dezvoltare și drepturi de participare.

CONSTITUȚIA ROMÂNIEI

Art. 49 – Protecția copiilor și a tinerilor

(1) Copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor...

(5) Autoritățile publice au obligația să contribuie la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața politică, socială, economică, culturală și sportivă a țării

Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului-Art. 28

(1) Copilul are dreptul la libertate de exprimare.

(2) Libertatea copilului de a căuta, de a primi și de a difuza informații de orice natură, care vizează promovarea bunăstării sale sociale, spirituale și morale, sănătatea sa fizică și mentală, sub orice formă și prin orice mijloace la alegerea sa, este inviolabilă.

(3) Părinții sau, după caz, alți reprezentanți legali ai copilului, persoanele care au în plasament copii, precum și persoanele care, prin natura funcției, promovează și asigură respectarea drepturilor copiilor au obligația de a le asigura informații, explicații și sfaturi, în funcție de vârsta și de gradul de înțelegere al acestora, precum și de a le permite să își exprime punctul de vedere, ideile și opiniile.

(4) Părinții nu pot limita dreptul copilului minor la libertatea de exprimare decât în cazurile prevăzute expres de lege.

LEGEA NR. 1/2011 A EDUCAȚIEI NAȚIONALE, CU MODIFICĂRILE ȘI COMPLETĂRILE ULTERIOARE

Principiul respectării dreptului la opinie al elevului/studentului ca beneficiar direct al sistemului de învățământ.

Art. 4. Educația și formarea profesională a copiilor, a tinerilor și a adulților au ca finalitate principală formarea competențelor, înțelese ca ansamblu multifuncțional și transferabil de cunoștințe, deprinderi/abilități și aptitudini, necesare pentru: b) integrarea socială și participarea cetățenească activă în societate;...

REGULAMENTUL-CADRU DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A UNITĂȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR, PUBLICAT DE MINISTERUL EDUCAȚIEI ÎN 11.09.2020

Art. 3 (2) Conducerile unităților de învățământ își fundamentează deciziile pe dialog și consultare,

¹Legea nr. 18/1990 publicată în Monitorul Oficial, nr. 314 din 13 iunie 2001

promovând participarea părinților la viața școlii, respectând dreptul la opinie al elevului și asigurând transparența deciziilor și a rezultatelor, printr-o comunicare periodică, adecvată a acestora, în conformitate cu Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare.

STATUTUL ELEVULUI

Art. 4. Învățământul preuniversitar este centrat pe elev. Toate deciziile majore sunt luate **prin consultarea reprezentanților elevilor, respectiv a Consiliului Național al Elevilor și a altor organisme reprezentative ale elevilor**, precum și prin consultarea obligatorie a reprezentanților federațiilor sindicale, a beneficiarilor secundari și terțiari, respectiv a structurilor asociative reprezentative ale părinților, a reprezentanților mediului de afaceri, a autorităților administrației publice locale și a societății civile.

OG NR. 137/2000 PRIVIND PREVENIREA ȘI SANȚIONAREA TUTUROR FORMELOR DE DISCRIMINARE

Art. 1 (2) Principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării sunt garantate în special în exercitarea următoarelor drepturi: ... **(viii) dreptul la libertatea de opinie și de exprimare.**

Art. 2 (1) Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă,și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

CODUL CIVIL-Art. 488: Îndatoririle specifice. (1) Părinții au îndatorirea de a crește copilul în condiții care să asigure dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială în mod armonios. (2) În acest scop, părinții sunt obligați:....b) să prezinte și să permită informarea și lămurirea copilului despre toate actele și faptele care l-ar putea afecta și să ia în considerare opinia acestuia;

CUM IMPLICĂ INSTITUȚIILE PUBLICE COPII?

LA NIVEL NAȚIONAL

România nu are o entitate care să supravegheze implementarea prevederilor Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, dar la nivel național există două ministere care ar trebui să implementeze și să supravegheze implicarea copiilor în luarea deciziilor:

- Ministerul Muncii și Protecției Sociale prin Agenția Națională pentru Protecție a Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopție (ANPDCA)
- Ministerul Tineretului și Sportului

ANPDCA implică reprezentanți ai copiilor și tinerilor în procesul de dezvoltare al Strategiei privind drepturile copiilor pentru perioada 2021 - 2027, cum ar fi Consiliul Consultativ al Copiilor înființat și sprijinit de către World Vision România. Vocea copiilor mai mici (sub 14 ani) este asigurată prin intermediul organizațiilor neguvernamentale care activează pentru interesele copiilor și care dețin experiența necesară facilitării colaborării între autorități și cii de toate vârstele și categoriile.

Pe lângă MTS funcționează **Consiliul Național pentru Tineret (CNPT)** și reprezintă un mecanism de consultare al MTS în elaborarea și monitorizarea aplicării politicilor publice de tineret la nivel național și care are la bază principiul dialogului structurat. Reunește 22 de structuri federative (de nivel național, județean și asociații afiliate internațional), prin intermediul cărora se formează o rețea de peste 500 de organizații de și pentru tineret. La nivel internațional, este afiliat la Forumul European pentru Tineret (European Youth Forum) și Organizația Mondială pentru Tineret (World Assembly of Youth).

LA NIVELUL INSTITUȚIILOR LOCALE

Studiile naționale arată că la nivel local, foarte puține autorități publice au implementat planuri de acțiune specifice pentru drepturile copilului. În cazul anumitor autorități s-a observat o lipsă generalizată de cunoaștere a planului național de acțiune (acolo unde acesta există). Multe autorități par să nu aibă resursele necesare pentru o implementare eficientă, iar coordonarea responsabilităților între instituțiile locale este adesea slabă. Participarea copiilor la pregătirea planurilor locale a fost de asemenea slabă sau inexistentă.

LA NIVEL JUDEȚEAN

Structurile autorității publice care guvernează strategiile privind drepturile copiilor și tinerilor sunt coordonate de **Direcțiile Județene de Protecția Drepturilor Copiilor și de Direcțiile de sport și tineret**, organizate la nivelul fiecărui județ și sectoarele capitalei.

DGASPC are ca atribuții: coordonarea activităților și măsurilor de implementare a obiectivelor strategiei județene în domeniul protecției și promovării drepturilor copilului; asigurarea aplicării unitare a prevederilor legislației din domeniul protecției și promovării drepturilor copilului; monitorizarea și analizarea respectării drepturilor copilului la nivelul județului/sectorului și propunerea măsurilor pentru situațiile în care acestea sunt încălcate.

Direcțiile Județene de Sport și Tineret au atribuții în punerea în aplicare cele stipulate în Strategia Națională pentru tineret (în momentul de față cele descrise în Planul de Guvernare, neavând încă o Strategie actualizată) și formulate în Legea tineretului 350/2006, cu modificările ulterioare.

LA NIVELUL INSTITUȚIILOR ȘCOLARE

Consiliul Național al Elevilor- Consiliul școlar al elevilor este structură consultativă și reprezintă interesele elevilor din învățământul preuniversitar, la nivelul unității de învățământ.

CE PROPUNE WORLD VISION ROMÂNIA PENTRU A-I IMPLICA PE COPIILOR ÎN LUAREA DECIZIILOR?

1. Definirea clară în legislație a consultării și participării copiilor în procesul de luare a deciziilor. Fiecare autoritate publică trebuie să fie obligată să respecte consultarea și participarea copiilor
2. Înființarea Consiliului copiilor și tinerilor la nivel județean și local
3. Obligatorietatea consultării copiilor și a reprezentanților lor în elaborarea strategiilor locale și județene, dar și în elaborarea bugetelor, programelor de finanțare aferente, a monitorizării și evaluării impactului acestora
4. Crearea unei platforme informatice dedicată copiilor care să cuprindă: informații la zi despre proiectele și modificările legislative/administrative, posibilitatea transmiterii opiniilor copiilor și grupurilor formale și informale care promovează participarea copiilor referitoare la inițiative și proiecte derulate
5. Implementarea unui limbaj accesibil și adaptat copiilor în documentele publicate de către instituțiile administrației naționale și locale
6. Stabilirea unei entități responsabile să supravegheze respectarea dreptului la participare al tuturor copiilor
7. Creșterea vizibilității documentelor și elaborarea strategiilor județene și locale bazate pe evaluarea nevoilor copiilor și tinerilor din comunitate și asigurarea participării copiilor în realizarea acestora
8. Asumarea unui rol mai proactiv: inițiative din partea autorităților publice prin deschiderea față de parteneriate cu organizațiile de tineret/ ONGuri cu expertiză care activează în domeniu, în privința facilitării participării copiilor
9. Întărirea capacității și sprijinirea elevilor pentru a se organiza la nivelul școlii, la nivelul centrelor de tineret, motivarea ONGurilor de tineret
10. Integrarea participării copilului în curricula școlară ca parte a disciplinei dirigentie/cultură civică;
11. Organizarea campaniilor publice de informare a copilului și a populației adulte cu privire la dreptul și importanța participării lui la luarea deciziilor
12. Asigurarea finanțării programelor dedicate participării copiilor din bugetul central/național
13. Asigurarea continuității Strategiilor naționale, armonizarea Strategiei naționale în domeniul promovării și protecției drepturilor copiilor cu Strategia Națională pentru tineret

By World Vision
ROMÂNIA

MODEL DE BUNĂ PRACTICĂ

WORLD VISION ROMÂNIA - CONSILIUL CONSULTATIV AL COPIILOR (CCC)

CUM ASCULTĂM VOCEA COPIILOR ȘI O FACEM AUZITĂ

- 2012 - **World Vision România** a înființat **Consiliul Consultativ al Copiilor (CCC)**, alcătuit de un grup de 12 elevi din școli gimnaziale și licee (cu vârsta între 14 și 18 ani) din zonele rurale.
- Membrii grupul sunt selectați de către colegii lor și au un mandat de doi ani.
- Roluri multiple de reprezentare: intern, în cadrul organizației respectiv extern, în comunitățile locale, naționale și internaționale.
- Consultări periodice între CCC și echipa World Vision. Măsurile adoptate cu ajutorul copiilor din Consiliul Consultativ au un impact semnificativ pentru toți copiii din România, în special pentru cei din mediul rural.
- Membrii Consiliul Consultativ al Copiilor participă la cursuri de formare, evenimente, dezbateri în care sunt învățați să facă advocacy și sunt sprijiniți în comunicarea cu autoritățile locale, pentru a-și susține punctul de vedere cu privire la deciziile cu impact asupra lor și a celorlalți copii.

Scrisori deschise, de poziție (câteva exemple din ultimii 3 ani):

- CCC WVR a redactat o scrisoare deschisă destinată premierului Viorica Dăncilă, prin care au solicitat transport școlar gratuit în mediul rural și o prioritizare a drepturilor și intereselor copiilor. Solicitarea a venit în contextul tragediei elevelor navetiste din Caracal, în 2019.
- Consiliul Consultativ a inițiat scrisoarea deschisă adresată Ministrului Educației Naționale și președintei ANDPDCA în care atrag atenția asupra modului în care pandemia a adâncit problemele copiilor din mediul rural.
- CCC WVR a formulat și înaintat o scrisoare deschisă destinată ministrului Educației și Cercetării, prin care solicită revizuirea condițiilor reluării activităților educaționale față-n față, în condițiile au transmis problemele și temerile cu care se confruntă din cauza incertitudinii presiunii prezente în învățământul din România, în 2021.

Copiii din Consiliul Consultativ se implică și în evenimente organizate de către/în parteneriat cu diferite ONG-uri, autoritățile naționale, locale sau chiar structuri ale Uniunii Europene, transmițând mesaje dinspre copii spre comunitate despre importanța drepturilor copiilor, inclusiv accesul la educație, protecție, servicii de sănătate și participare.

Consultare și implicare în procesele de luare a deciziilor (câteva exemple din ultimii 3 ani):

- Reprezentanții CCC WVR au participat la al 13-lea Forum European privind drepturile copiilor și au participat în procesul de consultare al Consiliului Europei cu privire la Strategia UE privind drepturile copilului și Strategia de garantarea a acestora. (2020).
- CCC WVR a fost invitat de către ANDPDCA să se alăture procesului de consultare cu privire la elaborarea noii Strategii naționale pentru drepturile copilului. Copiii participă la sesiuni de lucru, workshop-uri și întâlniri cu experți din domeniul educației, protective și participării pentru a valida și consolida recomandările noii strategii (2021).